

МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО
ФАКУЛЬТЕТ ІНФОРМАТИКИ, МАТЕМАТИКИ ТА ЕКОНОМІКИ
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ТА ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ

Назва освітнього компонента <i>Нормативний/вибірковий</i>	Економіка сталого розвитку нормативний
Ступінь освіти Бакалавр/магістр/доктор філософії Освітня програма	Бакалавр 241 Готельно-ресторанна справа Освітньо-професійна програма «Готельно-ресторанне господарство та туристичний бізнес»
Рік викладання/ Семестр/ Курс (рік навчання)	2023-2024/ 3 семестр /2 курс
НПП	ID 424862
Профайл НПП	
Контактний тел.	
E-mail:	
Сторінка курсу в ЦОДТ МДПУ ім. Б.Хмельницького	https://dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=6270
Консультації	<i>Онлайн-консультації:</i> через систему ЦОДТ МДПУ ім. Б. Хмельницького.

1. АНОТАЦІЯ

Програму освітнього компоненту «Економіка сталого розвитку» складено відповідно до освітньої програми «Готельно-ресторанне господарство та туристичний бізнес».

Освітній компонент належить до циклу обов'язкових освітніх компонентів.

Освітній компонент “Економіка сталого розвитку” належить до числа новітніх освітніх компонент і передбачає міждисциплінарний і системний підхід до вивчення основних проблем взаємодії людини і навколишнього середовища з точки зору принципів і стратегій прогресивного розвитку суспільства з врахуванням потреб майбутніх поколінь.

Освітній компонент “Економіка сталого розвитку” має на меті формування базових знань з проблем взаємодії людини і навколишнього середовища, необхідних для прийняття управлінських рішень у подальшій професійній діяльності (незалежно від напрямку цієї діяльності) і відповідно до принципів сталого розвитку.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

Мета освітнього компоненту: засвоєння теоретичних знань та набуття практичних навичок з основ функціонування національної, регіональної та муніципальної економіки в контексті реалізації концепції сталого розвитку, а також виявленні тенденцій соціо-еколого-економічних процесів, що відбуваються в суспільстві.

Завдання освітнього компоненту – надання здобувачам вищої освіти теоретичних знань, практичних вмінь та навичок, необхідних для їх застосування у вивченні, осмисленні, аналізі й оцінці соціо-еколого-економічних процесів та явищ, що відбуваються в суспільстві; формування у студентської молоді системи знань про сутність та особливостей концепції сталого розвитку а також про основи функціонування національної, регіональної та муніципальної економіки в контексті реалізації концепції сталого розвитку.

3. ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ЯКІ НАБУВАЮТЬСЯ ПІД ЧАС ОПАНУВАННЯ ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми діяльності суб'єктів готельного, ресторанного та туристичного бізнесу, що передбачає застосування теорій та методів системи наук, які формують концепції гостинності та туристичної індустрії і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК 02. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо, реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

4.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Програмні результати навчання:

РН 04. Аналізувати сучасні тенденції розвитку індустрії гостинності та туризму.

РН 20. Розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.

РН 21. Розуміти і реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

5. ОБСЯГ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

Вид заняття	лекції	практичні заняття	самостійна робота
Кількість годин	32	28	60

6. ПОЛІТИКА

- Освітній компонент передбачає роботу в колективі.
- Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики.
- Не пропускати та не запізнюватися на заняття за розкладом
- Вчасно виконувати завдання семінарів та питань самостійної роботи;
- Вчасно та самостійно виконувати контрольні завдання
- Під час роботи над завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності: при використанні інтернет ресурсів та інших джерел інформації студент повинен вказати джерело, використане під час виконання завдання.
- Жодні форми порушення академічної доброчесності.
- Здобувач вищої освіти зобов'язаний відпрацювати всі пропущені лабораторні, практичні або семінарські заняття протягом двох тижнів.
- Невідпрацьовані заняття (невиконання навчального плану) є підставою для недопущення здобувача до підсумкового контролю («Положення про бально-накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького»).
- Здобувач вищої освіти, який навчається стабільно на «відмінні» оцінки і саме такі оцінки має за періодичні контролі, накопичує впродовж вивчення навчального курсу 90 і більше балів, має право не складати екзамен з даної даного освітнього компоненту («Положення про бально-накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького»).

7. СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ
7.1 СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ (ЗАГАЛЬНА)

Кількість годин	Тема	Форма діяльності (заняття, кількість годин)	Література	Завдання	Вага оцінки	Термін виконання
БЛОК 1. Теоретичні аспекти економіки сталого розвитку						
8	Тема 1. Сталий розвиток як економічна категорія	Лекція (4 год.) Практичне заняття (4 год.)	2-4	Подивитись презентацію виконати тестові завдання	5	впродовж навчального семестру (перший періодичний контроль)
18	Тема 2. Генезис теорій сталого розвитку	Лекція (4 год.) Практичне заняття (4 год.) Самостійна робота (10 год.)	1-5	Усне опитування, еписьмовий контроль	5	впродовж навчального семестру (перший періодичний контроль)
16	Тема 3. Концепція сталого розвитку: суть, мета, завдання, особливості.	Лекція (2 год.) Практичне заняття (4 год.) Самостійна робота (10 год.)	1-4	Усне опитування, еписьмовий контроль	5	впродовж навчального семестру (перший періодичний контроль)
18	Тема 4. Економічне зростання на мікро, мезо- та макрорівні та сталий розвиток.	Лекція (4 год.) Практичне заняття (4 год.) Самостійна робота (10 год.)	1-4	Подивитись презентацію виконати тестові завдання	5	впродовж навчального семестру (перший періодичний контроль)

БЛОК 2. Прикладні аспекти економіки сталого розвитку

16	Тема 5. Індикатори та критерії сталого розвитку	Лекція (4 год.) Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (10 год.)	10-15	Усне опитування, еписьмовий контроль	5	впродовж навчального семестру (другий періодичний контроль)
6	Тема 6. Економічні моделі сталого розвитку	Лекція (2 год.) Практичне заняття (4 год.)	16-19	Подивитись презентацію виконати тестові завдання	5	впродовж навчального семестру (другий періодичний контроль)
16	Тема 7. Новітні тенденції економіки сталого розвитку: досвід країн ЄС.	Лекція (4 год.) Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (10 год.)	12-16	Усне опитування, еписьмовий контроль	5	впродовж навчального семестру (другий періодичний контроль)
6	Тема 8. Проблеми сталого розвитку України	Лекція (4 год.) Практичне заняття (2 год.)	20-21	Подивитись презентацію виконати тестові завдання	5	впродовж навчального семестру (другий періодичний контроль)
16	Тема 9. Стратегії сталого розвитку України, її регіонів та урбосистем.	Лекція (4 год.) Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (10 год.)	18-21	Усне опитування, еписьмовий контроль	5	впродовж навчального семестру (другий періодичний контроль)

7.2 СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ (ЛЕКЦІЙНИЙ БЛОК)

Тема лекції	Зміст лекції
Тема 1. Сталий розвиток як економічна категорія.	Визначення категорії «сталий розвиток» в економічних концепціях. Сутність і принципи сталого розвитку. Характеристика факторів, що обумовлюють характер і динаміку сталого розвитку.
Тема 2. Генезис теорій сталого розвитку.	Еволюція основних теорій сталого розвитку. Порівняльний аналіз основних моделей сталого розвитку в ретроспективі.
Тема 3. Концепція сталого розвитку: суть, мета, завдання, особливості.	Теоретичні основи сталого розвитку в умовах глобалізації економіки. Сталий розвиток як новітня універсальна модель економічного розвитку та її концептуальна сутність. Мета, завдання та особливості концепції сталого розвитку. Принципи та складові сталого розвитку.
Тема 4. Економічне зростання на мікро, мезо – та макрорівні та сталий розвиток.	Сталий розвиток підприємств, установ та організацій різних розмірів та форм власності. Сталий розвиток урбосистем. Регіональна політика сталого розвитку в умовах глобалізації економіки. Основні аспекти економічної глобалізації. Міжнародний регіоналізм глобальної економіки. Регіональна політика сталого розвитку як новий напрям економічної науки та її аспекти.
Тема 5. Індикатори та критерії сталого розвитку.	Індикатори та критерії оцінки рівня сталого розвитку підприємств, установ та організацій різних розмірів та форм власності. Індикатори та критерії оцінки рівня сталого розвитку урбосистем, регіонів, держави.
Тема 6. Економічні моделі сталого розвитку.	Сутність та види моделей сталого розвитку. Європейська модель екосоціальної ринкової економіки і перспективи сталого розвитку України. Умови та чинники переходу України до моделі сталого розвитку.
Тема 7. Новітні тенденції економіки сталого розвитку: досвід країн ЄС.	Стандарти сталого розвитку в країнах ЄС. Пріоритети політики сталого розвитку в країнах ЄС. Роль людського потенціалу в підвищенні економічного зростання.
Тема 8. Проблеми сталого розвитку України.	Соціо-еколого-економічні проблеми регіонів та урбосистем України. Сучасна концепція сталого розвитку України та її адміністративно-територіальних одиниць.
Тема 9. Стратегії сталого розвитку України, її регіонів та урбосистем.	Стратегія сталого розвитку України: особливості формування та реалізації. Стратегії сталого розвитку регіонів та урбосистем.

7.3 СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ (ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ)

Тема практичного заняття	Зміст практичного заняття
Тема 1. Сталий розвиток як економічна категорія	Опанування теми. Виконання завдань

Тема 2. Генезис теорій сталого розвитку	Опанування теми. Виконання завдань
Тема 3. Концепція сталого розвитку: суть, мета, завдання, особливості.	Опанування теми. Виконання завдань
Тема 4. Економічне зростання на мікро, мезо- та макрорівні та сталий розвиток.	Опанування теми. Виконання завдань
Тема 5. Індикатори та критерії сталого розвитку	Опанування теми. Виконання завдань
Тема 6. Економічні моделі сталого розвитку	Опанування теми. Виконання завдань
Тема 7. Новітні тенденції економіки сталого розвитку: досвід країн ЄС	Опанування теми. Виконання завдань
Тема 8. Проблеми сталого розвитку України	Опанування теми. Виконання завдань
Тема 9. Стратегії сталого розвитку України, її регіонів та урбосистем.	Опанування теми. Виконання завдань

7.4 СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ (ТЕМИ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ)

Тема для самостійного опрацювання	Зміст теми
Тема 2. Генезис теорій сталого розвитку.	Порівняльний аналіз основних моделей сталого розвитку в ретроспективі.
Тема 3. Концепція сталого розвитку: суть, мета, завдання, особливості.	Сталий розвиток як новітня універсальна модель економічного розвитку та її концептуальна сутність.
Тема 4. Економічне зростання на мікро, мезо – та макрорівні та сталий розвиток	Міжнародний регіоналізм глобальної економіки. Регіональна політика сталого розвитку як новий напрям економічної науки та її аспекти.
Тема 5. Індикатори та критерії сталого розвитку	Індикатори та критерії оцінки рівня сталого розвитку урбосистем, регіонів, держави.
Тема 7. Новітні тенденції економіки сталого розвитку: досвід країн ЄС	Роль людського потенціалу в підвищенні економічного зростання.

8. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ТА ВИМОГИ

Загальна система оцінювання курсу

За семестр з освітнього компоненту проводяться два періодичні контролю (ПКР), результати яких є складником результатів контрольних точок першої (КТ1) і другої (КТ2). Результати контрольної точки (КТ) є сумою поточного (ПК) і періодичного контролю (ПКР): $КТ = ПК + ПКР$. Максимальна кількість балів за контрольну точку (КТ) складає 50 балів. Максимальна кількість балів за періодичний контроль (ПКР) становить 60 % від максимальної кількості балів за контрольну точку (КТ), тобто 30 балів. А 40 % балів, тобто решта балів контрольної точки, є бали за поточний контроль, а саме 20 балів. Результати поточного контролю обчислюються як середньозважена оцінок ($X_{ср}$) за діяльність студента на практичних (семінарських) заняттях, що входять в число певної контрольної точки. Для трансферу середньозваженої оцінки ($X_{ср}$) в бали, що входять до 40 % балів контрольної точки (КТ), треба скористатися формулою: $ПК = (X_{ср}) * 20 / 5$. Таким чином, якщо за поточний контроль (ПК) видів діяльності студента на всіх заняттях $X_{ср} = 4.1$ бали, які були до періодичного контролю (ПКР), то їх перерахування на 20 балів здійснюється так: $ПК = 4.1 * 20 / 5 = 4.1 * 4 = 16.4 // 16$ (балів). За періодичний контроль (ПКР) студентом отримано 30 балів. Тоді за контрольну точку (КТ) буде отримано $КТ = ПК + ПКР = 16 + 30 = 46$ (балів).

Здобувач має право на підвищення результату тільки одного періодичного контролю (ПКР) протягом двох тижнів після його складання у випадку отримання незадовільної оцінки.

Підсумковим контролем є екзамен, на його складання надається 100 балів за виконання тестів (або задач чи завдань іншого виду). Загальний рейтинг з дисципліни (ЗР) складається з суми балів (Е), отриманих на екзамені, і підсумкової оцінки (ПО) та ділиться навпіл. $ЗР = (ПО + Е) / 2$

<p>Практичні заняття</p>	<p>«5» – здобувач в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну, обов’язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі розрахункові / тестові завдання. Здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв’язки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.</p> <p>«4» – здобувач достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну та обов’язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість розрахункових / тестових завдань. Здобувач здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв’язки, у яких можуть бути окремі несуттєві помилки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.</p> <p>«3» – здобувач в цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових розрахунків, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину розрахункових / тестових завдань. Має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв’язків і формулювання висновків.</p> <p>«2» – здобувач не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових розрахунків, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності. Правильно вирішив окремі розрахункові / тестові завдання. Безсистемно відділяє випадкові ознаки вивченого; не вміє зробити найпростіші операції аналізу і синтезу; робити узагальнення, висновки.</p>
<p>Умови допуску до підсумкового контролю</p>	<p>Здобувач, який навчається стабільно на «відмінні» оцінки і саме такі оцінки має за періодичні контролю, накопичує впродовж вивчення навчального курсу 90 і більше балів, має право не складати екзамен з даної дисципліни. Здобувач зобов’язаний відпрацювати всі пропущені семінарські заняття протягом двох тижнів. Невідпрацьовані заняття (невиконання навчального плану) є підставою для недопущення студента до підсумкового контролю.</p>

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Воскобоєва О.В. Регіональна економіка: навч. посібн. / О.Ю. Гусєва, О.В. Воскобоєва, О.С. Ромащенко Київ: ДУТ, 2019. 98 с.
2. Глобальні проблеми сучасності [Текст] : підручник / [В. С. Бакіров, А. П. Голіков, О. В. Азаренкова та ін.] ; за ред. В. С. Бакірова (голова), А. П. Голікова, О. А. Довгаль [та ін.] ; Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна. Харків : [ХНУ імені В. Н. Каразіна], 2020. 632с.
3. Гусєва О.Ю., Воскобоєва О.В., Ромащенко О.С. Регіональна економіка: навчальний посібник. Київ: Державний університет телекомунікацій, 2020. 121с.

4. Економіка і бізнес: підручник / за ред. ЛГ Мельника, ОІ Карінцевої. Суми: Університетська книга, 2021. 316 с.
5. Європейський вектор економічного розвитку [Текст] = European vector of economic development : наук. журнал / Університет імені Альфреда Нобеля. Дніпро : [ТОВ "Роял Принт"]. Вип. 1 [30]. Дніпро, 2021. 152 с.
6. Коломієць Л. В. Стратегія сталого розвитку: навч. посіб. / Л. В. Коломієць; Центральноукраїн. нац. техн. ун-т. Кропивницький: ЦНТУ, 2019. 126 с.
7. Конкурентоспроможність держави в умовах децентралізації [Текст] : кол. монографія / [Андрушків Р. Ю., Бидик А. Г., Галушак В. В. та ін. ; за ред. Н. Є. Кульчицької] ; [Чортківський навч.-наук. ін-т підприємництва і бізнесу ЗУНУ]. Чортків : ЗУНУ, 2021. 292с.
8. Лесь А. В., Ращенко А. В., Смаглій В. О. Відповідальне споживання в умовах сталого розвитку. Ефективна економіка. 2019. №1DOI: 10.32702/2307-2105-2019.1.36
9. Мельник Л. Г. Екологічна економіка: підручник Л. Г. Мельник . Суми. 2019.346 с.
10. Палехова Л. Л. Управління сталим розвитком: Довідник базових понять. Дніпро: НТУ «Дніпровська Політехніка», 2020. 332 с. ISBN 978-966-921-006-7.
11. Посилкіна О. В., Козирєва О. В., Деренська Я. М. Аналіз діяльності підприємства : навч. посіб. Харків: Вид-во НФаУ, 2019. 398 с.
12. Савченко О. Ф. Екологічна економіка: теорії, практика, юридична відповідальність : навчальний посібник / О. Ф. Савченко, А. О. Байда, А. І. Мілька. Полтава . 2019. 340 с.
13. Савченко О. Ф. Екологічна економіка : навчальний посібник / О. Ф. Савченко, О. І. Дацій. Полтава . 2021. 340 с.
14. Системне забезпечення економічної активності та сталого розвитку суб'єктів підприємницької діяльності: колективна монографія / За заг. ред. Н. Б. Кашеної та Т. О. Ставерської; Харківський держ. ун-т харч. та торг. Х. : Видавець Іванченко І. С., 2020. 390 с.
15. Стратегії сталого розвитку : навч. посіб. / В. В. Добровольський, Є. М. Безсонов, Г. В. Непеїна, Д. О. Крисінська, Н. А. Сербулова. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2021. 160 с.
16. Стратегія сталого розвитку: Європейські горизонти [Електронний ресурс]: Підручник / І.Л. Якименко, Л.П. Петрашко, Т.М. Димань, О.М. Салавор, Є.Б. Шаповалов, М.А. Галабурда, О.В. Ничик, О.В. Мартинюк. К.: НУХТ, 2022. 337 с.
17. Теоретичні, методичні та практичні аспекти сталого розвитку Економіки України / Під ред. д.е.н., професора О. О. Непочатенко. Умань: Видавець «Сочінський М.М.», 2020. 224 с.
18. Управління сталим розвитком в туризмі : навч. посібник / І. М. Писаревський, Л. В. Оболенцева, О. І. Угоднікова ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2021. 96 с.
19. Управлінські інструменти забезпечення сталого розвитку. [Електронний ресурс] : навч. посіб. для здоб. ступ. магістр спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» та 081 «Право» / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: Іщенко А.М., Акімова О.А. Електронні текстові дані (1 файл: 1,4 Мбайт). Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. 102 с.
20. Цимбалюк І.О. Податкова система України : навч. посіб. Луцьк : Вежа-Друк, 2019. 223 с.
21. Цимбалюк Ірина Фіскальний простір інклюзивного розвитку регіону в умовах фінансової децентралізації: теорія, методологія, практика [Текст] : монографія. Луцьк : Вежа-Друк, 2022. 1 електрон. опт. диск (CD-ROM). Об'єм даних 8,65 Мб

Допоміжна

1. Концепція сталого розвитку та проблеми функцій сучасних держав [Електронний ресурс]. Режим доступу: [http://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D1%85%D1%96%D0%B4_\(%D0%B6%D1%83%D1%80%D0%BD%D0%B0%D0%BB\)](http://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D1%85%D1%96%D0%B4_(%D0%B6%D1%83%D1%80%D0%BD%D0%B0%D0%BB)).
2. Кожухова, Т.В. Методичні рекомендації до вивчення дисципліни “Сталий розвиток” [Текст]: ступінь магістр / М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. економіки та міжнародних економічних відносин; Т.В.Кожухова, К.Ю. Шерстюкова, Ю.В. Яковенко. Кривий Ріг: [ДонНУЕТ], 2020. 28 с.
3. Проект ПРООН "Муніципальна програма врядування та сталого розвитку" [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://msdp.undp.org.ua>.
4. Стратегія соціально-економічного розвитку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ukrkniga.org.ua/ukrkniga-text/749/3/>.
5. Human Development Report [Electronic resource]. – Access mode: <http://hdr.undp.org/default.cfm>.

14. Інформаційні ресурси в Інтернет

1. <http://www.nbuv.gov.ua/> Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського.
2. <http://zakon.rada.gov.ua/> – Веб-сторінка Верховної Ради України.
3. www.ukrstat.gov.ua/ – Веб-сторінка Державного комітету статистики України.